

Política | Actualitzat el 06/04/2019 a les 08:00

Jordi Armadans: «Les normes sobre com es fa la guerra han saltat pels aires»

El director de FundiPau analitza els conflictes internacionals i desmunta la versió de la fiscalia, tot afirmant que "tots els actors polítics del procés hauran de revisar coses i com abans ho facin, millor"

Jordi Armadans, fotografiat a la seu de FundiPau. | Adrià Costa

"Es poden deixar morir milers de refugiats al mar. Es poden vendre armes a règims assassins. Es poden fer guerres que maten a desenes de milers de persones. Però ai d'ajudar a morir una persona malalta terminal que ja en té prou". Aquest és un dels recents comentaris de Jordi Armadans des del seu compte de Twitter

(https://twitter.com/Jordi_Armadans?ref_src=twsrc%5Egoogle%7Ctwcamp%5Eserp%7Ctwgr%5Eauthor) . Director de FundiPau (<http://fundipau.org/>) (Fundació per la Pau), periodista i polític, Armadans porta molts anys treballant pels drets humans i els valors de la pau. Ho ha fet amb rigor i no és fàcil etiquetar-lo. És una de les persones més ben informades del país sobre la realitat internacional i la conflictivitat. Però no ha deixat de comprometre's amb les causes més properes. És un dels testimonis en el judici de l'1-O.

-La Fundació per la Pau és una bona antena de la realitat global. Recentment, va intervenir a l'Institut de Drets Humans per fer balanç del moviment per la pau. És més fort ara que fa uns anys?

- Hi ha molts indicadors a valorar. No hi ha hagut gaire canvis pel que fa a les entitats existents de fa deu anys, les campanyes també són similars. Però el que es pot considerar un èxit és que coses que abans només es deien dins del moviment per la pau s'han anat escampant, des dels temes de mediació -en l'àmbit familiar, laboral, educatiu- a la formació. Fins fa poc, per educar-se en temes de pau havies d'anar a fora o fer cursos en algunes entitats, ara hi ha postgraus i doctorats. La cultura de la pau ha entrat en el món acadèmic. A nivell d'educació social, l'educació per la pau és molt present. Si es fa un balanç de pau i drets humans, hi ha aspectes molt negatius, però també hi ha elements interessants.

- Quins elements de canvi es poden detallar?

- A nivell internacional, en l'àmbit del desarmament, hi ha hagut canvis notables en temes com les mines, les bombes de dispersió, el tractat de comerç d'armes... Això ha estat possible gràcies a les campanyes fetes, a la ciutadania organitzada i la societat civil.

- El tractat sobre comerç d'armes va ser un salt rellevant?

- Un tractat necessita temps per consolidar-se i influir en l'escena internacional. Però sí que és un canvi objectiu. Fins al 2014 no hi havia cap norma internacional que regulés el comerç d'armes. Hi havia normes a Europa, alguns països tenien una normativa que regulava el seu comerç, però no hi havia una norma internacional sobre armes com sí que existeix sobre molts productes de consum. És molt significatiu. Ha estat un procés llarg i complex. El tractat no és meravellós, però com a mínim deixa clar per primer cop que el comerç d'armes genera un patiment humà inacceptable i s'ha de posar control. És una primera autoesmena. Reclama que els estats, abans de vendre armes, tinguin en compte el seu impacte. No és el mateix vendre armes a un país que no està en guerra a un que sí, a una dictadura o a un règim democràtic.

- En això, Espanya és un cas especial?

- Espanya té una llei pròpia des del 2007. Per cert, també aconseguida gràcies a la pressió d'entitats i ONG que la reclamaven. Una llei subjecta a la normativa europea, i ara també a la legislació internacional. Hi ha tres límits de llei. En el comerç d'armes, Espanya té un paper per sobre del seu pes econòmic internacional. És la setena potència en comerç d'armes, tot i no ser-ho, és evident, com a potència econòmica. Els Estats Units i Rússia són les primeres, i tot el que ve al darrere és menor.

- Les altres fins arribar a Espanya, quines són?

- Després dels EUA i Rússia, França, Gran Bretanya, la Xina, Alemanya i Espanya. Estats Units i Rússia ja representen el 57% de les vendes d'armes al món. Els cinc països amb poder de veto al Consell de Seguretat de les Nacions Unides estan entre els sis primers venedors, el que indica el seu grau d'irresponsabilitat.

Jordi Armadans, en un moment de l'entrevista. Foto: Adrià Costa

- Com s'explica el pes d'Espanya en la indústria de les armes?

- Espanya té una indústria armamentística no molt gran ni molt potent, però sí molt variada. Té empreses en l'àmbit aeronàutic, en l'àmbit naval, en municions, en tecnologia... Té capacitat de col·locar en el mercat un producte diversificat. Nosaltres el que fem és una anàlisi molt estricta de quines vendes creiem que no s'ajusten a la legislació. No és el mateix vendre armes a Suècia que fer-ho a l'Aràbia Saudita.

"Aràbia Saudita s'ha imposat al govern espanyol en el tema del comerç d'armes"

- El cas que crema més és el de l'Aràbia Saudita, oi?

- Clarament. Per dos motius: perquè no és un fet puntual -ja fa anys que Espanya és un dels qui ven més armes a Riad- i perquè ja fa temps que és un cas qüestionable en el respecte als drets humans, tant en el pla intern com exterior. Hi ha hagut exercicis en què Espanya ha estat el tercer venedor d'armes a l'Aràbia Saudita. En alguns n'ha venut per xifres superiors als 1.000 milions d'euros.

- Quin ha estat el darrer episodi d'aquest vincle?

- Ara hi ha l'acord per vendre cinc corbetes. L'acord polític hi és totalment i existeix el compromís

ferm amb Riad. Però una venda d'armes s'ha d'aprovar a través d'una comissió interministerial que es reuneix cada mes. Aquest pas encara no s'ha donat. La producció ja està començant, però falta el permís pertinent. Entenem que és per evitar obrir ara un debat.

- L'assassinat del periodista Jamal Khashoggi ha suposat un abans i un després pel que fa a la imatge del règim saudita?

- Ha canviat la mirada del món sobre la realitat saudita. La combinació del tema del lemen, que ja fa quatre anys que dura, amb el cas Khashoggi ha fet que molts països ja no poden amagar el cap sota l'ala. Hi ha hagut pronunciaments d'Alemanya, Bèlgica, Noruega, hi ha hagut cert debat als Estats Units... El fet Khashoggi és molt bèstia, és acceptar un assassinat impune a l'ambaixada d'un altre país. Reclamem també al govern espanyol que actuï en aquest cas com els altres països.

- Parlant d'armes, què li sembla la proposta de Vox sobre l'accés dels ciutadans a les armes?

- Hi ha dos temes a destacar, aquí. En primer lloc, ja cal qüestionar el fet que tenir més armes en circulació garanteixi més seguretat. El cas dels Estats Units ho desmenteix. És el país amb més armes, té més armes que habitants i l'índex de criminalitat mortal és elevadíssim. Hi ha 30.000 morts a l'any, de fet. Des d'un punt de vista d'anàlisi tècnica, afirmar que si la gent disposa d'armes estarà més segura és una barbaritat. En segon lloc, l'absurd de la proposta és que tampoc hi ha un problema de seguretat rellevant. Les xifres de criminalitat mostren que Espanya està en una situació envejable. La proposta de Vox no té per on agafar-se.

- Un sector de la dreta espanyola aposta per una certa nord-americanització dels valors?

- Està clar que hi ha una dreta internacional amb molta força i gran capacitat de generar relat. Ho hem vist al Brasil, on Bolsonaro ha emprat el tema de les armes.

Jordi Armadans: "La intervenció del papa Francesc en el tema dels refugiats ha estat molt important". Foto: Adrià Costa

- En el tema dels refugiats, com valora l'actitud del govern espanyol?

- El cert és que el govern de Pedro Sánchez va fer un gest inicial, acollint l'Aquarius, que podia tenir dosis d'oportunisme, però que era positiu, d'acollida de refugiats. Però en pocs mesos ja hem vist que ha canviat i tenim l'Open Arms varat. Fins i tot ha fet que el Papa es pronunciés. Ha passat el mateix que amb les armes. El setembre passat, vam tenir una reunió amb la secretària d'estat de Comerç que vam trobar molt positiva i s'auguraven canvis en comerç d'armes. La ministra de Defensa va anunciar que es revocaria la venda de 400 bombes a l'Aràbia Saudita. I tot això ràpidament es va curtcircuitar.

- En el tema de les armes, creu que pot haver estat determinant el paper de la corona espanyola?

- Crec que el que ha estat determinant ha estat la pressió de l'Aràbia Saudita. Espanya té negocis amb Riad que van més enllà de les armes i és això el que ha fet cedir Espanya. Les pressions de Riad s'han imposat pel que fa a la venda d'armes.

"Mai havia hagut al món 68 milions de refugiats, una xifra que s'ha duplicat en els darrers vint anys coses que abans eren un escàndol, com el bombardeig d'escoles, hospitals o combois humanitaris"

- Com veu l'evolució de la crisi dels refugiats?

- No es preveu una minva del problema. Estem parlant de 68 milions de persones. Mai s'havia registrat, des que es poden avaluar, xifres com aquestes, que s'han duplicat en els darrers vint anys. Calen actuacions responsables per part dels estats, tant pel que fa a l'acollida com a evitar que es produeixin els conflictes que generen els refugiats, que vol dir actuar en origen. És dels temes que trenquen aquella contraposició entre la lògica solidària i l'egoista, allò de dir que hem de tenir bon cor però també hem de preservar també els nostres interessos. No actuar en el tema dels refugiats fa més gros un problema que acaba venint aquí. El cas de Síria és molt clar. Hi ha cinc milions de refugiats que intenten anar a un altre lloc.

- En qui recau la principal responsabilitat davant el drama dels refugiats?

- Si mirem a Europa, només Suècia i Alemanya han tingut una resposta digna. primer, a l'assumir que és un problema seriós, que el dret d'asil és fonamental, i després acceptant una xifra de refugiats important. En el cas d'Alemanya, a més, quantitativament molt notable.

- L'ha sorprès l'actuació d'Alemanya?

- Bé, ja fa anys que hem vist que Angela Merkel té aquesta actitud. És un reflex de com Europa ha anat malament. Fa deu anys, Merkel era un personatge molt qüestionable per com abordava la crisi econòmica i per l'austeritat, i amb el temps ha mostrat que és dels pocs lideratges dignes que queden a Europa, que ha anat perdent llençols a cada bugada.

- Si fins i tot el cap de l'Església catòlica encarna la mirada més sensible socialment, indica que passen coses gruixudes...

- L'actual Papa té en temes de drets humans bàsics unes actituds d'implicació. Dir coses com que davant dels milers de morts a la Mediterrània s'ha de fer alguna cosa sembla molt revolucionari, però hauria de ser una cosa evident. Però la seva intervenció en aquest tema ha estat molt important.

Armada és crític amb les relacions comercials sobre armes entre Espanya i l'Àrab Saudita. Foto: Adrià Costa

- Si hagués de fer un mapa de la conflictivitat al món, hi ha més zones calentes que fa deu anys o quinze anys?

- En aquests moments parlariem d'entre trenta i quaranta conflictes internacionals, una xifra superior a fa quinze anys. Per mi, la data més destacable a nivell qualitatiu és que ha canviat la manera amb què es fa la guerra. També en les guerres hi ha unes "normes" internacionals: no es poden bombardejar àrees poblades, s'ha de respectar els presoners. Tota aquesta arquitectura jurídica ha saltat pels aires. Coses que ara passen eren un escàndol fa pocs anys.

"S'accepten coses que abans eren un escàndol, com el bombardeig d'escoles, hospitals o combois humanitaris lluitant"

- Per exemple...

- Per exemple, bombardejar hospitals o instal·lacions sanitàries. S'ha fet a Síria, s'ha fet al Iemen. S'ha arribat a bombardejar combois humanitaris. Abans es feia menys, ara moltíssim. Bombardejar escoles. I s'accepten com a norma de la guerra d'avui dia. No només s'infringeix la pau, sinó les mateixes normes de la guerra. I en molts casos, per totes les parts implicades.

- Quin és el conflicte més cruel?

- Home, clarament el de Síria. Les xifres són abismals. És un país que el 2011, quan va començar el conflicte, tenia 22 milions d'habitants. Hi ha hagut 500.000 morts, 2 milions de ferits, 6 milions de refugiats, 7 milions de desplaçats.

- Tots els bàndols de la guerra siriana han actuat igual?

- Tots els actors han violat els drets humans i han fet barbaritats. Però la responsabilitat del règim de Baixar el-Assad és enorme perquè quan van començar les protestes contra el règim, aquest va reaccionar amb una repressió militar, amb bombardejos. L'ISIS, és clar, ha tingut també un paper actiu, com totes les potències de la regió. En general, el cinisme i la hipocresia han estat màxims davant de tots els conflictes. Estem en un moment en què ja el cinisme deixa pas a admetre impunement la barbàrie.

- En quin cas s'ha vist això?

- Davant del tema dels refugiats. Hi ha hagut declaracions en el sentit de dir: que s'ofeguïn, no és assumpte nostre. Trump és l'exemple màxim d'això. No té angúnia de dir coses que passen per "parlar clar". És un dels trets d'aquesta nova extrema dreta. És Bannon quan diu: "No us arronseu perquè és això el que ven".

- Això són fenòmens episòdics o pot ser l'inici d'un temps nou... i terrible?

- Hi ha qui diu que aquests fenòmens d'extrema dreta tenen un component defensiu, de reacció davant drets i llibertats conquerides, des del feminisme a la participació. Però tenen molta força i capacitat de connexió amb una part de la societat.

Jordi Armadans: "Qualsevol persona intel·ligent sap que un conflicte polític no pot tenir una sortida punitiva".
Foto: Adrià Costa

- Acaben de produir-se dos esdeveniments electorals que han provocat alguna sorpresa. A Eslovàquia ha guanyat les eleccions presidencials una candidata europeista, Zuzana Caputova. I a Turquia, el partit d'Erdogan pot acabar perdent el govern d'algunes de les grans ciutats, com Ankara o Istanbul. Són senyals positius?

- Hem assistit a tants esdeveniments negatius que aquests altres s'han de destacar. El cas de Turquia, independentment de si amb el recompte perd aquests ajuntaments o no, demostra que hi ha una mobilització de gent que no vol perdre drets i llibertats, i que l'hegemonia d'Erdogan presenta esquerdes.

- Serà testimoni en el judici de l'1-O. Com valora un activista per la pau l'argumentari de la violència aixecat per la fiscalia?

- La construcció d'aquest relat és insostenible des d'un punt de vista teòric, inquietant des d'un punt de vista polític i alarmant pels drets humans. Es pot tenir una visió negativa sobre el procés però no es pot inventar la realitat. Qualsevol persona intel·ligent sap que un conflicte polític no pot tenir una sortida punitiva.

- Com creu que culminarà tot això?

- La instrucció i el discurs dominant per part dels poders de l'Estat sembla que portarien a una sentència dura. Dit això, tots els actors polítics del procés hauran de revisar coses i, com abans ho facin, millor serà la situació.

- A diferència d'altres activistes socials, vostè no va haver de xocar amb un entorn familiar hostil. El fet d'haver tingut un pare esperantista i d'idees progressistes l'ha marcat?

- Sí, els pares eren esperantistes, vegetarians i naturistes. Una mica abans que emergissin molts moviments socials alternatius, els meus pares ja tenien connexió amb reflexions i maneres d'evoure el món diferents. Una certa crítica cap al món l'he viscuda a casa.